

توجه: پاسخ سؤالات در همین برگه و فقط با فردکار آبی نوشته شود.

کتاب فارسی دهم

* قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱- معنای واژگان مشخص شده را بنویسید. (۱/۵ نمره)

- ۱-۱- که هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی است. / ۱-۲- هیچ فرمانروا را ندیده بودم که پای افزاری وصله دار به پا کند.
 ۱-۳- بتازد به نیرنگ تو توسن من / ۱-۴- بیامد رمان پیش گرد آفرید / ۱-۵- چند فلنگ خشک که گویی به دست باد رانده می شدند
 ۱-۶- خیر با خود اندیشید که این چوپان توانگر هرگز دختر خود را به مفلسی چون من نخواهد داد.

۱) بی نیاز	۲) گفتن	۳) اسب سرلش
۴) خروشنده - عرنده	۵) علف جبارو	۶) بی چیز - نه دست

۲- با توجه به عبارت آمده واژه های مناسب را انتخاب کنید. (۵/۵ نمره)

- ۲-۱- شاخه های عظیم به وضعی (موهش - موش) سیخ ایستاده بودند. / ۲-۲- گفتم دل رحیمت کی (عظم - عزم) صلح دارد.
 ۳- با توجه به معنی، املاهای چند واژه غلط آمده است؟ درست آنها را بنویسید. (۵/۵)

الف) مسخره گی : دلگی ب) غارب : میان دو کتف پ) تقریظ : ستودن ت) وقاهت : بی شرمی

غلط ها : الف) مسخرگی / ت) وقاهت

۴- در کدام یک از عبارات زیر غلط املائی وجود دارد؟ صحیح آن را بنویسید. (۲/۵) گزین ۴ (خواست)

۴-۱- جست از صدر دکان سویی گریخت / ۴-۲- چون شیخ بیرون آمد، مقریان، قرآن بر خواندند.

۴-۳- در شهریور ۱۳۶۱ دومین دیدارمان با هیئت صلیب سرخ انجام شد. / ۴-۴- خاست کزان ورطه قدم در کشد.

۵- در گروه کلمات زیر چند غلط املائی وجود دارد؟ (۲/۵)

" غفلت وفراموشی - پریشان و متلاطم - آسرای سالخورده - حکم مأموریت - مهاسن قهوه ای - نگهبان و حرس - خطوط وسطور "

- ۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

۶- جمله غیر ساده را از عبارات زیر بنویسید. (۲/۵)

" دشمن هیرت زده است که چگونه ممکن است کسی از مرگ نهراسد. " چگونه ممکن است کسی از مرگ نهراسد

۷- نهاد جمله سوم را از بیت زیر بنویسید. (۲/۵)

" من ایرانیم، آرماتم شهادت / تهنی هستی است، جان کثرن من "

۸- در کدام یک از گزینه های زیر یک گروه اسمی با الگوی " هسته + وابسته + وابسته " به کار رفته است؟ (۲/۵)

الف) تو آن بلند ترین هرمی که فرعون تخیل می تواند ساخت. / ب) من و برادرم لنگی کهنه پوشیده بودیم و پلاس پاره ای در پشت

✓ پ) بیوشید درع سواران جنگ / نبود اندر آن کار، جای درنگ / ت) از قضا وزیر شاه نیز دختری داشت که آبله چشمانش را تباه کرده بود.

۹- کدام واژه از نظر ساخت با بقیه متفاوت است؟ دلیل خود را بنویسید. (۵/۵)

- الف) خونین ب) نگین پ) مسکین ت) ماشین

۱۰- از عبارت زیر یک ترکیب وصفی و یک ترکیب اضافی بنویسید. (۵/۵)

" زن تناریدیه پلو اطاق رفت و با یک قاشق پوبی مقداری از آتپه را در تابه می پوشید پوشید و غرغر کتان گفت. "

الف) ترکیب وصفی : عاشق پوبی ب) ترکیب اضافی : زن تناریدیه

۱۱- هسته گروه مفعولی را در مصراع زیر مشخص کنید. (۲/۵)

" پس، درهای امید و روشنایی را به روی ما بگشای. " درها در

۱۲- در کدام بیت کار برد متمم متفاوت می باشد؟ چرا؟ (۰/۵)

الف) چو سهراب را دید بر پشت زین
چنین گفت کای شاه ترکان چین

ب) بزد بر بر و سینه اشکیوس
سپهر ان زمان دست او داد بوس

پ) کمان به زه را به بازو فگند
به بند کمر بر ، بزد تیر چند

ت) یکی تیر زد بر بر اسب اوی
که اسب اندر آمد ز بالا به روی

گزینه : دلیل : **تیر را یک متمم بار و حرف اضافه به کار رفته است**

۱۳- کدام گروه از کلمات زیر از نظر رابطه معنایی با بقیه متفاوت است؟ چرا؟ (۰/۵)

الف) جمال و زیبایی ب) گبر و خفتان پ) گل و ریحان ت) سفید و نادان

گزینه پ : دلیل : **تیر را یک متمم بار و حرف اضافه به کار رفته است**

۱۴- فعل جمله اول از عبارت زیر را با حفظ شخص به مضارع مستمر بر گردانید. (۰/۲۵)

" یاد یک نامه تاریخی افتادم که در آن ، یکی از سرداران و دلاوران وطن ، نوشته بود " هر کس بدون اجازه از بام میهن بگذرد ، باید پرهایش را به تربیت

شدگان نسل ما باج دهد . " مضارع مستمر : **دارم می افتادم**

۱۵- در مصراع " بد اندیش را آتش خرمن اند " نوع نشانه " را " چیست؟ (۰/۲۵) **پرای پداندیش به حرف اضافه**

۱۶- جمع مکسر قید به کار رفته در مصراع اول از بیت زیر را بنویسید . (۰/۲۵)

" دست من بشکسته بودی آن زمان / چون زدم من بر سر آن خوش زبان "

جمع مکسر : **زهاک از سینه**

۱۷- کدام یک از واژه های زیر دو تلفظی است؟ (۰/۲۵)

الف) یوسف ب) گل پ) روزگار ت) مهدی

ب) قلمرو ادبی (۵ نمره) * دانش های ادبی (۳ نمره)

۱- موسیقی و آهنگ شعر ، در بیت زیر به خاطر کار برد کدام آرایه ادبی است؟ (۰/۲۵)

" دید ه آتشین من بر کش / و آتشم را بکش به آبی خوش "

الف) استعاره ب) کنایه پ) واج آرایی ت) جناس

۲- در هر یک از موارد "الف" ، کدام یک از آرایه های ردیف "ب" وجود دارد؟ آنها را به هم وصل کنید . (۰/۷۵)

ب	الف
استعاره ←	۱) گفتم غم تو دارم ، گفتا غمت سر آید / گفتم که ماه من شو گفتا ، گفتا اگر بر آید
ایهام ←	۲) که گل بوسه زخم ها / تنت را دشت شقایق کرده بور
تشبیه ←	۳) حالی آن لعل آبرار گشار / پیش آن ریگ آبرار نهار

۳- قسمت مشخص شده در عبارت زیر کنایه از چیست؟ (۰/۲۵) **کنایه از آمادگی شدت**

" هر چه بر او تنگ گرفتند ، کمر بند خود را تنگ تر بست . "

۴- آرایه به کار رفته در مصراع های دوم و سوم شعر زیر را بنویسید . (۰/۲۵) **بشنوی بوی زینا ، حسن آشنوی**

" با من بیا به خیابان / تا بشنوی / بوی زمستانی / که در باغ رخنه کرده است . "

۵- بین چه کلماتی در عبارت زیر آرایه سجع به کار رفته است؟ (۰/۲۵) **جاهل ، عاقل**

" من از سخن او جاهل نمی گردم و او از خلق و خوی من عاقل می گردد . "

۶- آوردن آیه ، حدیث ، مصراع یا بیتی از شاعر دیگر در میان کلام را **تضمین** می گویند . (۰/۲۵)

۷- در بیت زیر کدام واژه در مفهوم مجازی به کار رفته است؟ مفهوم آن را بنویسید . (۰/۵) **خاک نهج از سر زمین**

" به خون گر کنشی خاک من ، دشمن من / بجوشد گل اندر گل از گلشن من "

۸- آرایه بارز (مشخصه) بیت زیر چیست؟ چرا؟ (۰/۵)

"شود کوه آهن چو دریای آب" اگر بشنود نام افراسیاب

الف) تشبیه (ب) جناس (پ) اغراق (ت) استعاره

دلیل: جوت توصیف غیرعادی انجام داده است

• شعر حفظی (۲ نمره)

۱- با کلمات به هم ریخته زیر یک مصراع از شعر "محتشم" را بنویسید. (۰/۵)

"نیست، دنیا، خوانمش، گر، بعید، قیامت" گر خوانش قیامت دنیا بعید نیست

۲- مصراع اول بیت زیر را بنویسید. (۰/۲۵)

ملک، آفرین گوی رزم شماس

۳- مصراع دوم بیت زیر را بنویسید. (۰/۲۵)

با یاد تو افتادم از یاد برفت آنها

۴- بیت قبل از بیت زیر را بنویسید. (۰/۵)

چو سگ از صومک باز شد
وزین خاک جان پرور تابناک

۵- کامل کنید: (۰/۲۵) تا عهد تو در بستم عهد همه پیشستم

۶- انتخاب کنید: (۰/۲۵) که اینان ز آب و گل دیگرند / نگهبان حافظ کشورند

(۱) حق (۲) دین ✓

(پ) قلمرو فکری (۸ نمره)

* معنی و مفهوم هر یک از موارد زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

۱- ما را به انعام و اکرام به راه دریا گسیل کرد. (۰/۵) ما را راه را به دریا گرفتار

۲- گفت زنهار اگر چه بد کردم / در بد من مبین که خود کردم (۰/۵)

بتر گفت: به من ایمان بده هر چند به تو بد کردم اما در اصل من به خودم بدی کردم

۳- کنون لشکر و دژ به فرمان توست / نباید بر این آشتی جنگ جست (۰/۵)

الآنک که سیاهان و قلم تحت فرمان توست نباید به جای صلح بجنگی

۴- گفت: "زینهار تا سر این حقه باز نکنی" (۰/۵) گفت: آگاه باش تا در این جعبه را باز نکنی

۵- تو قلب سپه را به آیین بدار / من اکنون پیاده کنم کارزار (۰/۵)

تو بگریز فرماندهی سپاه را با نظم و ترتیب برعهده بگیر تا من پیاده به جنگ بروم

۶- کجا می توانی، ز قلمم ربایی / تو عشق میان من و میهن من (۰/۵)

تو جگه می توانی که عشق میان من و میهنم را از من جدا کنی

۷- روزک چندی سخن کوتاه کرد / مرد بقال از ندامت آه کرد (۰/۵) چند روزی طوطی دیگر سخن نداشت

۸- قصه حال یوسف را نیکو نه از حسن صورت گفت، بلکه از حسن سیرت او گفت. (۰/۵)

قصه و داستان نیکو نرود... سیرت (رع) را نه به خاطر صبر و زبانی بل به خاطر طینت خویش

باید دره است

۱- هر یک از مفاهیم "یکتا پرستی - گزرا بودن فوشی ها و نافوشی ها - تواضع و فروتنی" مربوط به کدام بیت می شود؟ (توجه ۱ بیت اضافی است) (۰/۷۵)

الف) کنون رود خلق است دریای جوشان / همه خوشه خشم شد، خرمن من **افزایش است**
ب) گفتم زمان عشرت دیدی که چون سرآمد / گفتا خموش حافظ، که این غصه هم سرآید **گذرا بودن فوشی ها و نافوشی ها**
پ) بلندی از آن یافت کاو پست شد / در نیستی کوفت تا هست شد **تواضع و فروتنی**
ت) جز از جام توحید هر گز نوشم / زنی گر به تیغ ستم گردن من **یکتا پرستی**

۲- در بیت "ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ طبع / این گرگی شبان شما نیز بگذرد" مقصود از "رمه" و "گرگی شبان" چیست؟ (۰/۵)

..... **رمه و مرد چوپان / گرگی شبان: ظلم و ستم کاربان**
۳- در عبارت آمده منظور از "پیر مرد" چه کسی است؟ **شما یو بیبیج** (۰/۲۵)

"پیر مرد شنذر غازی از وزارت فرهنگ می گرفت که صرف و خرج خانه اش می شد. رسیدگی به کار منزل اصلاً بر عهده عالیه خانم بود."

۴- بیت زیر بیانگر کدام ویژگی چشمه است؟ (۰/۲۵) **عجز و ر. و. تلک**
"گفت: درین معرکه یکتا منم / تاج سر گلبن و صحرا منم"

۵- در عبارت زیر نویسنده بر چه نوع شناختی تأکید دارد؟ (۰/۲۵) **مستأجبت همراه با تجرید**
"برای من "خواندن" این که شن ساحل ها نرم است، کافی نیست، می خواهم پاهای برهنه ام این نرمی را حس کند."

۶- با توجه به داستان "خیر و شر" چرا شر از خیر چشمانش را طلب می کند؟ (۰/۲۵)

..... **هم بیبیب حیث طینت**
۷- آیه "كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ" با کدام یک از ابیات زیر ارتباط معنایی دارد؟ (۰/۲۵)

الف) وین بوم محنت از بی آن تا کند خراب / بر دولت آشیان شما نیز بگذرد
ب) بر تیر جورتان زتحمل سپر کنیم / تا سختی کمان شما نیز بگذرد
✓ پ) هم مرگ بر جهان شما نیز بگذرد / هم رونق زمان شما نیز بگذرد
۸- مفهوم مشترک دو عبارت زیر را بنویسید. (۰/۲۵)

الف) الصبر مفتاح الفرج (ب) یعقوب، خود او را به صبر آموزگار بود.
..... **هم در و. اشاره به این دارنده صبر و شکلیابی کلید موقفت ها می باشند**

۹- با توجه به شعر زیر به سوالات آمده پاسخ دهید.

"تو را جنوب نامیدم / ای چون سبزه بر آمده از دفتر روزگاران / ای مسافر دیرین بر روی خار و درد / ای چون ستاره فروزان"
الف) چه کسی مورد خطاب شاعر است؟ (۰/۲۵) **ما جوبین صدر**

ب) چرا شاعر مخاطب خود را به "ستاره فروزان" تشبیه کرده است؟ (۰/۲۵)
..... **هم خاطر حدایت و رهبری مردم با موارد حسا با**

۱۰- طوطی در داستان "طوطی و بقال" نماد چگونه افرادی است؟ (۰/۲۵) **سطحی تلک**

۱۱- مفهوم عبارت مشخص شده در بیت زیر را بنویسید. (۰/۲۵) **تغییر میر در ارت**
"عنان را بیچید گرد آفرید / سمند سر افراز بر دژ کشید"

۱۲- بیت زیر اشاره به کدام ویژگی گرد آفرید دارد؟ (۰/۲۵)

"کمان را به زه کرد و بگشاد بر / بُد مرغ را پیش تیرش گُذر"
..... **مهارت در تیراندازی**

موفق و پیروز باشید